

Η φθίνουσα πορεία της γλώσσας μας (Χρήστος Γιανναράς)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 15 Ιανουαρίου, 2006

Μήπως απαισιοδοξούμε άδικα και υπερβολικά; Η ζωή προχωράει σε πείσμα των δυσοίωνων συμπτωμάτων. Είκοσι δύο χρόνια τώρα κυρίαρχο κοινωνικό πρότυπο ο αδίστακτος αμοραλισμός. Είκοσι δύο χρόνια κομματικό κράτος θρασύ. Είκοσι δύο χρόνια στεγανός ιδεολογικός μονόδρομος, ψευδώνυμη καπηλεία κοινωνικών οραμάτων, τεχνητή συντήρηση εμφυλιοπολεμικής εμπάθειας. Είκοσι δύο χρόνια χυδαία καταλήστευση του κρατικού κορβανά. Όμως η ζωή συνεχίζεται.

"...πάρεξ ελευθερία και γλώσσα"

Τα παιδιά ερωτεύονται, η δισκογραφία καλπάζει, η Ελλάδα πρώτη στην Ευρώπη σε τυπωμένες ποιητικές συλλογές. Έχουμε μάλλον την πλουσιότερη παραγωγή πολιτικής γελοιογραφίας: λειτουργεί χιούμορ στην Ελλάδα, αυτοσαρκασμός υψηλής ποιότητας. Πολλά και καλά μυθιστορήματα κάθε χρόνο, έκπληξη ο αριθμός των βιβλίων που μεταφράζονται από ξένες γλώσσες.

Η ζωή προχωράει, οι μικροχαρές της καθημερινότητας επιβιώνουν. Ερήμην της πολιτικής έκπτωσης, της κρατικής διάλυσης, του «φιλαθλητικού» παλιμπαρβαρισμού, του τηλεοπτικού κρετινισμού. Λίγων, ελάχιστων ανθρώπων οι ευαισθησίες συντηρούν άλγος και πικρία για τη συλλογική παρακμή. Και ακόμη λιγότεροι μπορούν να διαγνώσουν την ανήκεστη βλάβη, να την εντοπίσουν.

Τις περισσότερες πτυχές της συλλογικής παρακμής, αν κάποιος θέλει, μπορεί να τις αποφύγει στον ιδιωτικό του βίο ή να τις αγνοήσει. Να αποφύγει τον εξευτελισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κλείνοντας την τηλεόραση. Να παραβλέψει, σαν περιστασιακή λοιμική, τη μικρόνοια και το «πρακτοριλίκι» στο πολιτικό μας σύστημα. Να δικαιολογήσει στωικά ακόμη και τη λεηλασία του ατομικού του εισοδήματος από ένα κράτος που τη λειτουργία των υπουργείων του τη δεσμεύουν στα συμφέροντά τους μαφίες.

Ο πολίτης μπορεί να προστατέψει την προσωπική του ζωή από την κυρίαρχη παρακμή

μέχρις ενός συγκεκριμένου ορίου: το όριο είναι η γλώσσα. Με την καταστροφή της γλώσσας, επίσημα από το κράτος, ο πολίτης υποχρεώνεται σε ανήκεστη στέρηση ποιότητας της ζωής. Του επιβάλλεται τέτοια υποβάθμιση κοινωνικού περιβάλλοντος, τέτοια ακοινωνησία των ουσιωδών της ζωής, που ισοδυναμεί με ξενιτεία στην ίδια την πατρώα γη του.

Μπορεί να μην βλέπει τηλεόραση, να μην ακούει την κυβερνητική προπαγάνδα, να μη διαβάζει «προοδευτικές» εφημερίδες. Ομως, δεν μπορεί να αποκοπεί γλωσσικά από το παιδί του, και το παιδί του θα πάει υποχρεωτικά στο σχολείο, όπου το κράτος θα του επιβάλει γλώσσα. Η γλώσσα που επιβάλλει στα Ελληνόπουλα το κράτος, είκοσι εφτά χρόνια τώρα, είναι ρήξη κάθε συνέχειας της ζωής - καταδίκη μετεωρισμού στο τίποτα της χρηστικής συνεννόησης.

Οι κάτω των τριάντα ετών Έλληνες σήμερα, κατά τεκμήριο, δεν καταλαβαίνουν ούτε καν τη γλώσσα του Ροΐδη και του Παπαδιαμάντη.

Αυτό θεωρητικά σημαίνει ότι αποκλείεται να ξαναγεννήσει η Ελλάδα ποιητική γλώσσα συνέχειας του Ελύτη, του Σεφέρη, του Καβάφη - ποιητές που να συγκεφαλαιώνουν στην εκφραστική τους και στην ευαισθησία τους τη διαχρονική ολοκληρία της «ελληνίδος φωνής», από τον Όμηρο και τη Σαπφώ ως τον Ρωμανό τον Μελωδό και τον Κάλβο. Οποιο ταλέντο κι αν διαθέτει το Ελληνόπουλο, η γλωσσική σχολική του εκπαίδευση θα του το στραμπουλίξει για να το υποτάξει στις χρηστικές απαιτήσεις της «συγχρονίας» (θα το μάθει να γράφει ποιήματα τόσο «ελληνικά» όσο ελληνικοί είναι και οι πιθηκισμοί της εικαστικής «πρωτοπορίας» που μας κάνει να ντρεπόμαστε στους σταθμούς του υπόγειου σιδηρόδρομου της Αθήνας).

Ανιστόρητη γλώσσα, αποκοπή της γλώσσας από τη ζωντανή της συνέχεια, σημαίνει αυτονόμηση των σημαινόντων: Χάνεται η αίσθηση του συμβολικού χαρακτήρα της γλώσσας, του παραπεμπτικού στην εμπειρία δυναμισμού της. Οι λέξεις κρέμονται ξεκάρφωτες, άσχετες με τον βιωματικό πλούτο που συμβόλιζαν διαχρονικά. Σκοπεύουν μόνο στην πρόκληση εντυπώσεων, υπηρετούν το «πρακτοριλίκι» της πολιτικής που μας θέλει διεθνοποιημένους καταναλωτές πειθαρχημένης μονοτροπίας. Γίνεται γλώσσα αυτιστική, γλώσσα των ψυχωτικών, πασοκική γλώσσα που κρώζουν κυβερνητικοί προπαγανδιστές στην τηλεόραση.

Άνθρωπος χωρίς γλώσσα, είναι άνθρωπος χωρίς σκέψη. Περίπου αγλωσσία υποχρεωτική είκοσι εφτά τώρα χρόνων, έχει αρχίσει και δίνει τους καρπούς της στην ελλαδική κοινωνία. Είναι ευδιάκριτη, σε πλήθος συμπτωμάτων, μια προϊούσα μικρόνοια και, κυρίως, μία χαύνωση των αντανάκλαστικών κριτικής εγρήγορσης. Δύο ενδεικτικά παραδείγματα, μόνο για την «εικονογράφηση» της διαπίστωσης:

Πρεμιέρα θεάτρου, στο κοινό πλεονάζουν οι βεντέτες της εντόπιας διανόησης: η σκηνοθεσία ανύπαρκτη ή στρεβλωτική του έργου, η ηθοποιία υποδεέστερη σχολικών παραστάσεων (αυτές ήταν μετά και οι αποτιμήσεις των κριτικών στον Τύπο). Ομως, αντί για λυτρωτικά σφυρίγματα αποδοκιμασίας στο τέλος, τα χειροκροτήματα καλούσαν και ξανακαλούσαν στη σκηνή τους αυτουργούς της ντροπής!

Το δεύτερο: επιφανής δημοσιογράφος, ειδικός (δεκαετίες τώρα) στα διεθνή, τιτλοφορούσε την απογοήτευσή του για την αποτυχία του σχεδίου Ανάν: «Για μία

ακόμη φορά χάνεται μια ουσιαστική ευκαιρία για λύση του Κυπριακού». Αν λειτουργεί ακόμα γλωσσική λογική, για ποια «ουσιαστική ευκαιρία» επρόκειτο στην περίπτωση του σχεδίου Ανάν; Το σχέδιο καταργούσε το ανεξάρτητο κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας και το αντικαθιστούσε με ένα πολιτειακό εξάμβλωμα υποτελής σε ανεξέλεγκτες εξωτερικές παρεμβάσεις. Καθιέρωνε τρικέφαλο σύστημα εσωτερικής διακυβέρνησης, αποδιαιθροτικό κάθε έννοιας κράτους. Νομιμοποιούσε την παραμονή των εποίκων και τη δημογραφική αλλαγή του πληθυσμού, καθιστούσε μέσω των εποίκων την Αγκυρα συγκυρίαρχο, αφόπλιζε την Εθνική Φρουρά, ενώ διατηρούσε τα ξένα στρατεύματα (και τα τουρκικά) στο νησί, με την Τουρκία πάντοτε σε ρόλο εγγυήτριας δύναμης. Κλπ., κλπ.

Η ζωή συνεχίζεται, η γλώσσα ανεπαίσθητα φθίνει, η λογική και η κριτική εγρήγορση αμβλύνονται. «Μεγάλα και υψηλά τριγύρω» μας τείχη, δίχως ποτέ «κρότον κτιστών ή ήχον». Μας κλείνουν «ανεπαίσθητως από τον κόσμο έξω».

(Πηγή: "Καθημερινή")